

Силабус дисципліни «Бюджетна система з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

ОС БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Бюджетна система з використанням управлінських інформаційних систем і технологій

Спеціальність: **123** Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях;
Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

Підсумковий контроль: Іспит

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у сфері публічних фінансів і бюджетних відносин: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних записок, розрахункових робіт і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати бюджетні поняття та категорії, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та короткі аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу бюджетних ситуацій та спільного пошуку рішень. • аналізувати навчальну, статистичну та нормативно-правову інформацію у сфері державних фінансів; • виділяти головне та узагальнювати результати аналізу бюджетних показників; • планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; • коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; • брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності бюджетної системи, її принципів, структури та ролі у фінансовому механізмі держави. Знання основ бюджетного устрою України, бюджетного процесу, системи доходів і видатків бюджетів усіх рівнів, міжбюджетних відносин та бюджетного контролю. Здатність аналізувати показники виконання бюджетів: доходи, видатки, бюджетний дефіцит (профіцит), державний борг, ефективність бюджетних програм. Знання основ бюджетного планування, прогнозування, казначейського обслуговування та фінансового контролю в умовах сучасних інформаційних систем. • характеризувати бюджетну систему України та принципи її побудови; • аналізувати структуру доходів і видатків державного та місцевих бюджетів; • орієнтуватися в бюджетному процесі та стадіях його реалізації; • оцінювати стан міжбюджетних відносин і систему бюджетного вирівнювання; • застосовувати нормативно-правову базу у сфері публічних фінансів.	Результати навчання Пояснювати сутність бюджетних категорій та явищ: бюджетна система, бюджетний устрій, бюджетний процес, міжбюджетні трансферти, дефіцит, державний борг, бюджетне вирівнювання. Аналізувати основні показники виконання бюджетів для виявлення тенденцій і проблем у сфері публічних фінансів. Характеризувати правові засади функціонування бюджетної системи, застосовувати методи аналізу бюджетних показників, визначати основні тенденції та робити висновки щодо ефективності бюджетної політики. Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері бюджетних відносин та державних фінансів. • пояснювати економічний зміст бюджетних понять і категорій; • аналізувати структуру і динаміку доходів та видатків бюджетів; • визначати показники бюджетного дефіциту, державного боргу та їх вплив на економіку; • застосовувати базові методи оцінки ефективності бюджетних програм; • використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття обґрунтованих висновків.
---	--	--

Теоретичні основи бюджету та бюджетної системи

Тема 1.1

Бюджет як економічна категорія та фінансовий план держави. Економічна природа і сутність бюджету, його функції, призначення та роль у фінансово-кредитному механізмі. Бюджетна політика як складова фінансової політики держави.

Тема 1.2

Бюджетний устрій та бюджетна система України: поняття, принципи побудови, структура. Державний та місцеві бюджети — склад і взаємозв'язок. Правові засади: Бюджетний кодекс України.

Тема 1.3

Доходи бюджету. Класифікація доходів, склад та структура доходів державного бюджету. Податкові та неподаткові надходження, їх роль у формуванні бюджетних ресурсів держави.

Видатки бюджету та бюджетний процес

Тема 2.1

Видатки бюджету: сутність, класифікація, склад і структура. Принципи розподілу видаткових повноважень між рівнями бюджетної системи. Програмно-цільовий метод у бюджетуванні.

Тема 2.2

Фінансування видатків на соціальний захист, освіту, охорону здоров'я та національну безпеку. Кошторисне фінансування бюджетних установ. Особливості видатків в умовах воєнного стану.

Тема 2.3

Бюджетний процес: стадії, учасники, повноваження. Складання, розгляд, затвердження та виконання бюджету. Казначейське обслуговування бюджетів. Звітність про виконання бюджету.

Тема 2.4

Бюджетний дефіцит і державний борг: сутність, причини виникнення, методи фінансування. Вплив бюджетного дефіциту на макроекономічну стабільність. Управління державним боргом.

Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини

Тема 3.1

Місцеві бюджети: поняття, склад, структура доходів і видатків. Власні та закріплені доходи місцевих бюджетів. Роль місцевих бюджетів у соціально-економічному розвитку територій.

Тема 3.2

Міжбюджетні відносини: сутність, форми, механізм бюджетного вирівнювання. Міжбюджетні трансфери (дотації, субвенції, субсидії) та їх роль у забезпеченні фінансової самодостатності регіонів.

Тема 3.3

Бюджетна децентралізація в Україні: сутність, мета, етапи реалізації. Реформа місцевого самоврядування та її вплив на фінансову спроможність громад. Досвід зарубіжних країн.

Тема 3.4

Бюджетний контроль та фінансовий аудит: поняття, форми, органи контролю (Рахункова палата, Державна аудиторська служба, Казначейство). Методи та процедури внутрішнього і зовнішнього контролю.

Бюджетна система в умовах цифровізації та сучасних викликів

Тема 4.1

Державний кредит і цільові фонди.

Сутність державного кредиту, форми, класифікація державних позик. Державні цільові фонди (Пенсійний, соціальний захист, зайнятість): склад, джерела формування та напрями використання.

Тема 4.2

Інформаційні системи в бюджетному процесі. Електронні державні реєстри, системи е-бюджет, BAS-бюджетування. Використання IT-інструментів у плануванні та контролі видатків бюджету в управлінських інформаційних системах.

Тема 4.3

Бюджетна система України в умовах воєнного стану та відновлення. Особливості бюджетного процесу в кризових умовах. Міжнародна фінансова допомога України. Бюджетне забезпечення обороноздатності держави.

Тема 4.4

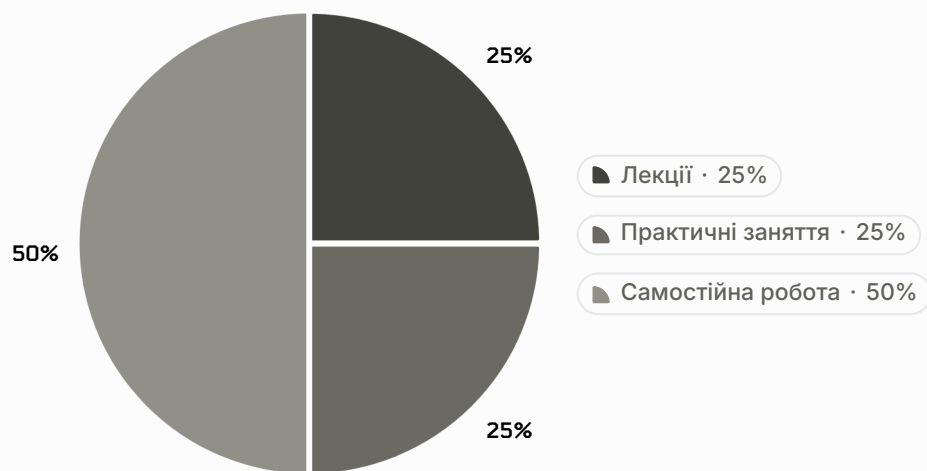
Бюджетна система зарубіжних країн та міжнародні фінансові інститути. Порівняльний аналіз бюджетних систем країн ЄС. Роль МВФ, Світового банку та ЄБРР у формуванні бюджетної політики України.

Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Бюджет як економічна категорія	2	2	4
	Тема 1.2 – Бюджетний устрій і система	2	2	4
	Тема 1.3 – Доходи бюджету	4	4	4
Модуль 2	Тема 2.1 – Видатки бюджету	2	2	4
	Тема 2.2 – Фінансування галузей	2	2	4
	Тема 2.3 – Бюджетний процес	4	4	4
	Тема 2.4 – Бюджетний дефіцит і борг	2	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 – Місцеві бюджети	4	4	4
	Тема 3.2 – Міжбюджетні відносини	2	2	4
	Тема 3.3 – Бюджетна децентралізація	2	2	4
	Тема 3.4 – Бюджетний контроль	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 – Державний кредит і фонди	2	2	4
	Тема 4.2 – ІТ-системи в бюджетному процесі	2	2	4
	Тема 4.3 – Бюджет в умовах воєнного стану	0	0	4
	Тема 4.4 – Зарубіжні бюджетні системи	2	2	4
Разом		30	30	60

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання задач
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

❏ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно працювати з бюджетним законодавством та фінансовою звітністю.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з бюджетної системи (Стойко, Дема, Кириленко, Дем'янишин та ін.), нормативно-правовими актами (Бюджетний кодекс України, Закон про державний бюджет на поточний рік), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування бюджетних категорій, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства фінансів України (mof.gov.ua), Державної казначейської служби (treasury.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Рахункової палати (rp.gov.ua) та Кабінету Міністрів (kmu.gov.ua). Аналіз статистичних звітів щодо виконання бюджетів, даних про обсяги надходжень, порівняння показників у динаміці, пошук актуальної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними фінансовими джерелами та формування інформаційної грамотності.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення показників бюджетного дефіциту, структури доходів і видатків, рівня боргового навантаження; аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу виконання бюджетів різних рівнів, динаміки міжбюджетних трансфертів; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань бюджетної політики України. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці, інтерпретувати отримані результати та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів розв'язання бюджетних розрахунків; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, формул і базових підходів; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз показників виконання бюджету). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та/або письмові відповіді на теоретичні й практичні питання. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Бюджетна система» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування в управлінських інформаційних системах. Такий підхід сприяє глибшому розумінню бюджетних процесів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із бюджетної практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних бюджетних ситуацій (виконання держбюджету, дефіцит, реформа децентралізації); студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення структури доходів, видатків, рівня дефіциту, боргового навантаження, трансфертів); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних проблем бюджетної політики України (міжбюджетні відносини, децентралізація, фінансування обороноздатності); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Бюджетного кодексу України, законів про державний та місцеві бюджети, підзаконних актів Мінфіну; формування навичок роботи з правовою базою у сфері публічних фінансів.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою бюджетної системи; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації фінансової інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей щодо бюджетних понять і процедур.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальності 123 "Комп'ютерна інженерія" (ОП Фінанси, банківська справа та страхування в УІСТ; ОП Облік і оподаткування в УІСТ).		

Рекомендована література та ресурси

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Про державний бюджет України на 2024 рік : Закон України від 09.11.2023 № 3460-IX. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20>
3. Про державний бюджет України на 2025 рік : Закон України (чинна редакція). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Поліський університет, 2024. — 317 с.
5. Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін. Фінанси : навч. посібник. — Київ : КНУБА, 2024. — 189 с.
6. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
7. Назарова Т. Ю., Шевченко М. М., Татаринцева Ю. Л. Особливості бюджетного та податкового процесу в умовах воєнного стану. Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки). — 2023. — № 6. — С. 45–51.
8. Кужелєв М. Особливості бюджетного процесу на місцевому рівні в Україні в умовах воєнного стану. Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин : збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. — Ужгород : УжНУ, 2022. — С. 118–119.
9. Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О. та ін. Підприємництво та основи бізнесу. Практикум : навч. посіб. — Житомир : Житомирська політехніка, 2023. — 280 с.
10. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
11. Петруня Ю. Є., Задоя А. О. Економіка: базовий курс : навч. посіб. [Електронне видання]. 6-те вид., переробл. і доп. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.
12. Єршова О. О., Гончаренко І. М. Сучасні моделі управління розвитком бізнесу: сутність, види, інноваційні бізнес-моделі. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.
13. Якименко І. Л., Петрашко Л. П. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти : підручник. — Київ : НУХТ, 2022. — 337 с.
14. Міністерство фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
15. Державна казначейська служба України. — URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
16. Рахункова палата України. — URL: <https://rp.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
19. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
21. Портал електронного бюджету України. — URL: <https://e-budget.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. — URL: <https://www.dasu.gov.ua/>
23. Сайт децентралізації в Україні. — URL: <https://decentralization.gov.ua/>
24. Журнал «Фінанси України» (офіційне видання Мінфіну). — URL: <https://finukr.com.ua/>
25. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>